

29 Μαρτίου 1988

ΕΝΩΠΙΟΝ: ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ ΠΡ., ΜΑΛΑΧΤΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, ΛΩΡΗ,
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ, ΠΙΚΗ, ΚΟΥΡΡΗ, ΔΣΤΩΝ,

ΠΑΥΛΟΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΕΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Εκλογική Αίτηση αρ. 187).

Συνταγματικόν Δίκαιον — Βουλή των Αντιπροσώπων —
Πλήρωση κενουμένης βουλευτικής έδρας — Σύνταγμα,
Άρθρο 66.2 — Ο Περί Πληρώσεως Κενωθείσης Βουλευτικής
Έδρας Νόμος, 1986 (Ν.9586), άρθρον 3(2)(α) — Δεν αντίκειται
5 προς το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος.

Ο Βουλευτής Λευκωσίας του ΑΚΕΛ - Αριστεράς Φοίβος
Κληρίδης υπέβαλε στις 31.3.87 παραίτηση από το αξίωμα του
βουλευτή. Στη κενωθείσα θέση ανακηρύχθηκε βουλευτής ο
πρώτος επιλαχών του ιδίου κόμματος στις γενικές εκλογές
10 της 8.12.85 για την εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας Χρίστος
Πέτας. Η ανακήρυξη αυτή έγινε σύμφωνα με το άρθρο 3(2)(α)
του Νόμου 9586. Ο αιτητής προσβάλλει την ανακήρυξη αυτή
για τον λόγο ότι το άρθρο 3(2)(α) αντίκειται, κατά την γνώμη
του, προς το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος.

15 Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την Εκλογική
Αίτηση, αποφάνθηκε, διαφωνούντων των Δικαστών
Δημητριάδη, Πική και Κούρρη (Την σχετική απόφαση της
μειοψηφίας εξέδωσε ο Δικαστής κ. Πικής).

20 (1) Το Σύνταγμα δεν επιβάλλει την υιοθέτηση οποιουδήποτε
συγκεκριμένου εκλογικού συστήματος. Το Άρθρο 66.2 πρέπει
να ερμηνευθή κατά τρόπο, που να συνάδει τόσο με το
πλειοψηφικό σύστημα, που ίσχυε, όταν θεσπιζόταν το
Σύνταγμα, όσο και με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, που
ισχύει τώρα.

(2) Σύμφωνα με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, και στην περίπτωση, όπως η παρούσα, που προβλέπεται από το άρθρο 3(2)(α) του Νόμου 95/86, το άτομο, που θα καταλάβει κενωθείσα βουλευτική έδρα εκλέγεται προκαταβολικά κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές, που προηγήθηκαν της κενώσεως της βουλευτικής έδρας και η εκλογή του οριστικοποιείται, χωρίς νέα ψηφοφορία, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου 3(2)(α). 5

(3) Δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι το Άρθρο 66.2 επιβάλλει τη διενέργεια ψηφοφορίας για ανάδειξη του βουλευτή, που θα καταλάβει κενωθείσα βουλευτική έδρα, όταν ο βουλευτής αυτός έχει ήδη εκλεγεί. 10

(4) Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του Άρθρου 66.2 θα οδηγούσε στο απαράδεκτο συμπέρασμα ότι το Άρθρο 66.2 αποκλείει την υιοθέτηση από την Βουλή των Αντιπροσώπων αναλογικού εκλογικού συστήματος. 15

Η Εκλογική Αίτηση απορρίπτεται χωρίς οποιαδήποτε διαταγή για έξοδα.

Πίνακας αναφερομένων αποφάσεων:

Πρόεδρος Δημοκρατίας v. Βουλής Αντιπροσώπων (1986) 3 20
Α.Α.Δ. 1439.

(This is an English translation of the editorial note)

Constitutional Law — House of Representatives — Filling of a vacancy — Constitution, Art. 66.2 — The Filling of a Vacant Parliamentary Seat Law, 1986 (Law 95/86), section 3(2)(a) — It is not inconsistent with Art. 66.2 of the Constitution. 25

Mr. Phoebus Clerides, a member of the House of Representatives of the political group «AKEL - Aristera» for the District of Nicosia submitted on 31.3.87 his resignation. He was succeeded by Mr. Ch. Petas, the first unsuccessful candidate at the last parliamentary elections of the said political group for the said District. This was done in virtue of section 3(2)(a) of Law 95/86. The applicant impugns by means of this petition the ascent of Mr. Petas to the aforesaid seat. The basis of the petition is that the said section is inconsistent with Art. 66.2 of the Constitution. 35

Held, dismissing the Election Petition, Demetriades, Pikiis and Kouris, J J. dissenting: (1) The Constitution does not provide for a particular electoral system. Art.66.2 should be interpreted in such a way, as to be compatible both with the majority electoral system and with the proportional representation system. 40

5 (2) In accordance with the proportional representation system now in force and in a case such as the sub judice one the person who takes a vacant seat is elected a priori at the general parliamentary elections, which preceded the vacancy of the particular seat and the election is finalised, without new voting, if the prerequisites for the application of section 3(2)(a) are satisfied.

(3) It is not possible to interpret Art. 66(2) as imposing a new voting, as a prerequisite for the ascent of the person, who will take the vacant seat, when such person has already been elected.

10 (4) Any other interpretation of Art. 66.2 would lead to the unacceptable conclusion that Art. 66.2 prevents the adoption by the House of Representatives of the electoral system of proportional representation.

Election Petition dismissed.

15 *Cases referred to:*

President of the Republic v. House of Representatives (1986) 3 C.L.R. 1439.

Εκλογική αίτηση.

20 Εκλογική αίτηση εναντίον της εκλογής του καθ'ου η αίτηση Αρ.1 ως βουλευτού του ΑΚΕΛ - Αριστεράς για την εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας.

Ο αιτητής εμφανίστηκε αυτοπροσώπως.

Χρ. Δημητριάδης και Α. Παπαϊωάννου, για τους καθ'ων η αίτηση 1 και 2.

25 Στ. Σουλιώτη (Κα), Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, και Ν. Χαραλάμπους, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον καθ'ου η αίτηση 3.

Μ. Χριστοφίδης και Ε. Ευσταθίου για την Βουλή των Αντιπροσώπων ως ενδιαφερόμενο μέρος.

30 Μ. Χριστοφίδης για τον Δημοκρατικό Συναγερμό και το Δημοκρατικό Κόμμα ως ενδιαφερόμενα μέρη.

Ε. Ευσταθίου για το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ ως ενδιαφερόμενο μέρος.

Cur. adv. vult.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Πρ.: Η παρούσα απόφαση είναι η απόφαση της πλειοψηφίας του Δικαστηρίου, που αποτελείται από τους Δικαστές Γ. Μαλαχτό, Α. Λώρη, Δ. Στυλιανίδη και εμένα.

Ο αιτητής προσβάλλει την ανακήρυξη, από τον Έφορο Εκλογής της Εκλογικής Περιφέρειας Λευκωσίας, στις 2 Απριλίου 1987, του Χρίστου Πέτα ως βουλευτή του ΑΚΕΛ - Αριστερά. 5

Κατά τις βουλευτικές εκλογές στις 8 Δεκεμβρίου 1985 ο Χρίστος Πέτας δεν εξελέγη βουλευτής, αλλά ήταν ο πρώτος επιλαχών του συνδυασμού ΑΚΕΛ - Αριστερά για την εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας. 10

Στις 31 Μαρτίου 1987 ο βουλευτής του ΑΚΕΛ - Αριστερά για την εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας Φοίβος Κληρίδης υπέβαλε την παραίτησή του σύμφωνα με το άρθρο 71(β) του Συντάγματος και η έδρα του εκενώθη από της 1ης Απριλίου 1987. 15

Στις 2 Απριλίου 1987 ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ - Αριστερά, Εζεκίας Παπαϊωάννου, έστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων από την οποία προέκυπτε σαφώς ότι ο Χρίστος Πέτας εξακολουθούσε να ανήκει στο ΑΚΕΛ - Αριστερά. 20

Η ανακήρυξη του Χρίστου Πέτα ως βουλευτή στη θέση του Φοίβου Κληρίδη έγινε δυνάμει του άρθρου 3(2)(α) του περί Πληρώσεως Κενωθείσης Βουλευτικής Έδρας Νόμου του 1986 (Νόμος 95/86) το οποίο προβλέπει ότι: 25

«3.-(1) .....

«(2) Εις την περίπτωση κατά την οποίαν ο Βουλευτής του οποίου η έδρα εκενώθη εξηκολούθη κατά τον χρόνο κατά τον οποίον η έδρα εκενώθη να ανήκεν εις την εν τη Βουλή των Αντιπροσώπων πολιτικήν κομματικήν ομάδα του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων ως υποψήφιος του οποίου εξελέγη, διενεργείται αναπληρωματική εκλογή άνευ ψηφοφορίας, δηλαδή- 30 35

«(α) η έδρα πληρούται υπό του αμέσως ακολουθούντος σειράν επιτυχίας και μη εκλεγέντος υποψηφίου του συνδυασμού του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων εις το οποίον ή εις τον οποίον ανήκεν η κενουμένη έδρα, εφ'όσον ούτος είναι εν ζωή 40

και εξακολουθεί να ανήκη εις το ίδιον κόμμα ή τον ίδιον συνασπισμόν κομμάτων.

..... »

Ο αιτητής ισχυρίζεται ότι η ανακήρυξη του Χρίστου Πέτα
5 ως βουλευτή πρέπει να ακυρωθή ως αντισυνταγματική,
γιατί η προαναφερθείσα πρόνοια του άρθρου 3(2)(α) του
Νόμου 95/86 παραβιάζει το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος
το οποίο προβλέπει ότι:

- «1. ....
10 2. Κενωθείσα βουλευτική έδρα πληρούται δι'
αναπληρωματικής εκλογής διενεργουμένης εντός
προθεσμίας τεσσαράκοντα πέντε το πολύ ημερών από
της κενώσεως εις ημερομηνίαν καθοριζομένην υπό της
Βουλής των Αντιπροσώπων.
15 3. .... »

Γεννάται το ερώτημα αν το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος
αποκλείει ρύθμιση του θέματος της πληρώσεως
κενωθείσης βουλευτικής έδρας με τον τρόπο που
προβλέπει από το άρθρο 3(2)(α) του Νόμου 95/86.

20 Το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος πρέπει να ερμηνευθή
κατά τρόπο, που να μην αποκλείει την υιοθέτηση εκάστοτε
από την Βουλή των Αντιπροσώπων του εκλογικού
συστήματος, που καθορίζεται με τον εκλογικό νόμο, που
ψηφίζεται από την Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την
25 άσκηση της νομοθετικής εξουσίας της σύμφωνα με το
Άρθρο 61 του Συντάγματος.

Το Σύνταγμα δεν επιβάλλει την υιοθέτηση οποιουδήποτε
συγκεκριμένου εκλογικού συστήματος και ως εκ τούτου το
Άρθρο 66.2 πρέπει να ερμηνευθή κατά τρόπο, που να
30 συνάδει και με το πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα, που
εφαρμόζετο, όταν άρχισε να ισχύει το Σύνταγμα το 1960 και
με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, που εφαρμόζεται
τώρα δυνάμει των περί Εκλογής Μελών της Βουλής των
Αντιπροσώπων Νόμων 1979 - 1985.

35 Σύμφωνα με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, και στην
περίπτωση, όπως η παρούσα, που προβλέπεται από το
άρθρο 3(2)(α) του Νόμου 95/86, το άτομο που θα καταλάβει

κενωθείσα βουλευτική έδρα εκλέγεται προκαταβολικά κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές, που προηγήθηκαν της κενώσεως της βουλευτικής έδρας και η εκλογή του οριστικοποιείται, χωρίς νέα ψηφοφορία, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου 3(2)(α).

5

Κατά τη γνώμη μας το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι κενωθείσα βουλευτική έδρα δεν θα παραμείνει κενή, αλλά θα πληρωθεί μέσα σε προθεσμία σαρανταπέντε ημερών, και εξυπακούεται ότι αναπληρωματική εκλογή θα διενεργείται με ψηφοφορία μόνο όταν τούτο είναι αναγκαίο, διότι δεν είναι δυνατό να θεωρηθή ότι το εν λόγω Άρθρο 66.2 επιβάλλει τη διενέργεια ψηφοφορίας για ανάδειξη του βουλευτή, που θα καταλάβει κενωθείσα βουλευτική έδρα, όταν ο βουλευτής αυτός έχει ήδη εκλεγεί, σύμφωνα με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές, που προηγήθηκαν της κενώσεως της βουλευτικής έδρας.

10

15

Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του Άρθρου 66.2 του Συντάγματος θα οδηγούσε στο απαράδεκτο συμπέρασμα ότι με το να καθιστά υποχρεωτική την εκλογή με ψηφοφορία για πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας, κατά τρόπο ανεφάρμοστο στα πλαίσια αναλογικού συστήματος, το εν λόγω Άρθρο 66.2 αποκλείει την υιοθέτηση από την Βουλή των Αντιπροσώπων αναλογικού εκλογικού συστήματος.

20

25

Ως εκ τούτου το άρθρο 3(2)(α) του Νόμου 95/86 δεν είναι αντίθετο ή ασύμφωνο με το Άρθρο 66.2 του Συντάγματος και η ανακήρυξη του Χρίστου Πέτα ως βουλευτή δεν είναι άκυρη λόγω αντισυνταγματικότητας και η παρούσα εκλογική αίτηση απορρίπτεται, αλλά χωρίς να επιδικασθούν έξοδα εναντίον του αιτητή.

30

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Η απόφαση αυτή απηχεί, εκτός από τις δικές μου, και τις θέσεις των αδελφών Δικαστών Δ. Δημητριάδη και Α. Κούρρη.

Τον Μάρτιο του 1985 ο Βουλευτής του ΑΚΕΛ - Αριστεράς, κ. Φοίβος Κληρίδης, υπέβαλε παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα με γραπτή δήλωση του. Σύμφωνα με το

35

An English translation of the judgment of Pikis J. appears at pp. 183-187 post.

άρθρο 71 του Συντάγματος η βουλευτική έδρα που κατείχε παρέμεινε κενή. Το άρθρο 71 του Συντάγματος προνοεί:

«71. Η έδρα βουλευτού κενούται:

- 5 (α) Διά του θανάτου αυτού,
 (β) διά της εγγράφου παραιτήσεως αυτού,
 (γ) διά της επελεύσεως οιασδήποτε περιπτώσεως εκ των αναφερομένων εις τας παραγράφους (γ) και (δ) του άρθρου 64 ή διά της απωλείας της ιθαγενείας της Δημοκρατίας, και
 10 (δ) διά της αναλήψεως αξιώματος ή θέσεως εκ των εν άρθρω 70 αναφερομένων.»

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι κενωθείσα βουλευτική έδρα πληρώνεται με αναπληρωματική εκλογή. Η παράγραφος 2 του άρθρου 66
 15 προνοεί:

«66.2 Κενωθείσα βουλευτική έδρα πληρούται δι'αναπληρωματικής εκλογής διενεργουμένης εντός προθεσμίας τεσσαράκοντα πέντε το πολύ ημερών από της κενώσεως εις ημερομηνίαν καθοριζομένην υπό της
 20 Βουλής των Αντιπροσώπων.»

Μετά την καθιέρωση του αναλογικού εκλογικού συστήματος η Βουλή προσπάθησε να καταργήσει το θεσμό της αναπληρωματικής εκλογής για την πλήρωση κενούμενης βουλευτικής έδρας με τροποποίηση του
 25 άρθρου 66.2 - *Ο Περί της Πρώτης Τροποποιήσεως του Συντάγματος Νόμος του 1986*. Ο Νόμος κηρύχθηκε ομόφωνα αντισυνταγματικός επειδή δεν συνέτρεχαν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την τροποποίηση του Συντάγματος - *Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των*
 30 *Αντιπροσώπων**.

Με μεταγενέστερο νόμο, τον *Περί Πληρώσεως Κενωθείσης Βουλευτικής Έδρας Νόμο, 1986 (95/86)* - γίνεται προσπάθεια για πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας έξω από τα πλαίσια του άρθρου 66.2. Παρόλο που ο νέος
 35 νόμος κάμνει φραστική αναφορά σε αναπληρωματική εκλογή, ουσιαστικά πρόκειται για διαδοχή στο βουλευτικό

*(1986) 3 A.A.Δ: 1439.

αξίωμα. Η «εκλογή» για την οποία γίνεται πρόνοια στον Νόμο 95/86 περιορίζεται κατά σειρά προτεραιότητας μεταξύ των επιλαχόντων βουλευτών του Κόμματος στο οποίο ανήκε η έδρα στην εκλογική περιφέρεια που υπηρετούσε ο βουλευτής που κατείχε την έδρα (άρθρο 3(2) του νόμου). 5

Με βάση τις πρόνοιες του νόμου αυτού τον κ. Κληρίδη διαδέχθηκε στο βουλευτικό αξίωμα ο κ. Χρίστος Πέτας, πρώτος επιλαχών υποψήφιος βουλευτής του κόμματος ΑΚΕΛ - Αριστεράς στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας. Ο κ. Πέτας ανακηρύχθηκε βουλευτής της εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας χωρίς τη διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής. Διαδέχθηκε με τον τρόπο αυτό τον κ. Κληρίδη στο βουλευτικό αξίωμα. 10

Ο κ. Παύλος Αγγελίδης, ένας από τους επιλαχόντες βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας, αμφισβητεί με την παρούσα εκλογική αίτηση την εγκυρότητα της ανακήρυξης του κ. Πέτα σε βουλευτή, και ζητά - 15

(α) την ακύρωση της ανακήρυξης του σε βουλευτή, και 20

(β) δήλωση του Δικαστηρίου ότι η έδρα που κατείχε ο κ. Κληρίδης παραμένει κενή.

Η εισήγηση του κ. Αγγελίδη είναι ότι ο Νόμος 95/86 δεν νομιμοποιεί τον κ. Πέτα στο βουλευτικό αξίωμα διότι ο νόμος αυτός προσκρούει και είναι αντίθετος με τις ρητές διατάξεις του άρθρου 66.2 του Συντάγματος. 25

Η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας που εκπροσώπησε τον Έφορο Εκλογής, όπως και οι δικηγόροι της Βουλής και των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων και του κ. Πέτα, υποστήριξαν ότι ο νόμος δεν αντιβαίνει τις πρόνοιες του άρθρου 66.2, ούτε αντιστρατεύεται τις συνταγματικές ουθμίσεις για το εκλογικό σύστημα. Το κεντρικό σημείο των εισηγήσεών τους μπορεί να συνοψισθεί ως εξής: 30

Εφόσον ο συνταγματικός νομοθέτης αφήνει την επιλογή του εκλογικού συστήματος στον κοινό νομοθέτη, τη Βουλή των Αντιπροσώπων, οι συνταγματικές πρόνοιες, που ρυθμίζουν την πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας με τη διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής, πρέπει να 35

ερμηνευθούν με τρόπο, που να μη αντιστρατεύεται την ευχέρεια της Βουλής να καθορίσει το εκλογικό σύστημα. Κα: δεδομένου ότι η Βουλή υιοθέτησε το αναλογικό σύστημα που δε συμβιβάζεται με την περιοδική προσφυγή στον λαό

5 για την πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας, οι πρόνοιες του άρθρου 66.2 πρέπει να ερμηνευθούν διαστάλτικά, ώστε να συνάδουν με το εκλογικό σύστημα, που έχει υιοθετηθεί.

Ο όρος «εκλογή», υποστηρίχθηκε, στο άρθρο 66.2 δεν

10 εξυπακούει απαραίτητως προσφυγή στο εκλογικό σώμα για την πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας και μπορεί να συναρτηθή με σύστημα επιλογής μεταξύ των επιλαχόντων βουλευτών του κόμματος, στο οποίο ανήκε η βουλευτική έδρα.

15 Το βασικό ερώτημα είναι κατά πόσο οι πρόνοιες του άρθρου 66.2 επιδέχονται οποιανδήποτε ερμηνεία άλλη από εκείνη, που επιβάλλει τη διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής στην περιφέρεια, που υπηρετούσε ο βουλευτής, που κατείχε το βουλευτικό αξίωμα. Ο όρος «εκλογή»

20 απαραίτητως εξυπακούει επιλογή μεταξύ δυο ή περισσοτέρων προσώπων ή πραγμάτων*. Η έννοια του όρου «εκλογή» είναι ακόμα πιο καθορισμένη, όταν αφορά την ανάδειξη προσώπου ή προσώπων σε πολιτικό αξίωμα. Σημαίνει εκλογή από το εκλογικό σώμα σε πολιτικό αξίωμα.

25 Άλλωστε, το δικαίωμα εκλογής βουλευτών ανήκει αποκλειστικά στο εκλογικό σώμα (άρθρο 62.2 του Συντάγματος).

Ετυμολογικά και τελεολογικά ερμηνευόμενος ο όρος «αναπληρωματική εκλογή» που απαντάται στο άρθρο

30 66.2, επιβάλλει προσφυγή στο εκλογικό σώμα για την πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας. Το γεγονός ότι αυτή υπήρξε η πρόθεση του συνταγματικού νομοθέτη, καταφαίνεται και από την επόμενη παράγραφο του άρθρου 66 (παράγραφο 2) που ορίζει ότι σε περίπτωση

35 αναβολής της αναπληρωματικής εκλογής για οποιοδήποτε εξαιρετικό και απρόβλεπτο λόγο (σεισμός, πλήμμυρες, γενική επιδημία), η εκλογή διενεργείται την αντίστοιχη μέρα της επόμενης εβδομάδας. Η διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής ως μέσου για την πλήρωση κενού, που

*[Βλέπε Λεξικό της ΠΡΩΙΑΣ, λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας, Τόμος 2, και Νέο Λεξικό Δημητρίου Β. Δημητράκου, έκδοση Β].

δημιουργείται στην πολιτική Εξουσία, δεν περιορίζεται μόνο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, αλλά εφαρμόζεται και σε κάθε περίπτωση εκλόγιμου αξιώματος. Το Σύνταγμα προνοεί αναπληρωματική εκλογή για την πλήρωση του κενού που δημιουργείται όταν το αξίωμα του Προέδρου παραμείνει χωρίς φορέα (άρθρο 44.4). Με τον ίδιο τρόπο πληρώνεται κενωθείσα βουλευτική έδρα στην Κοινοτική Συνέλευση (άρθρο 97.2). Η πλήρωση αξιώματος με αναπληρωματική εκλογή αποβλέπει στη διαφύλαξη της κυριαρχίας του εκλογικού σώματος να ορίζει τους αντιπροσώπους στην πολιτική εξουσία. 5 10

Δεν παραγνωρίζουμε ότι το αναλογικό εκλογικό σύστημα δεν εναρμονίζεται εύκολα με τις πρόνοιες του άρθρου 66.2. Αυτό όμως δεν αποτελεί λόγο για να παρακαμφθούν ρητές διατάξεις του Συντάγματος. Το Σύνταγμα αποτελεί τον υπέρτατο νόμο (άρθρο 179) και το θεμέλιο της συνταγματικής τάξεως. Το Κυπριακό, όπως και κάθε Σύνταγμα, αποτελεί διαχρονικό κείμενο, που πρέπει να ερμηνεύεται με τρόπο, ώστε οι πρόνοιες του να εναρμονίζονται με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες. Παράλληλα, το Σύνταγμα οριοθετεί τα πλαίσια της νομιμότητας μέσα στα οποία σφείλει να ενεργεί και να δρα κάθε Αρχή της Πολιτείας. Όταν επομένως οι πρόνοιες του Συντάγματος είναι σαφείς, όπως στην περίπτωση του άρθρου 66.2 για τη διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής, οποιαδήποτε απόκλιση από αυτές δε μπορεί παρά να οδηγήσει στη διασάλευση της συνταγματικής τάξεως και την υπονόμευση του Κράτους Δικαίου. Η πλήρωση κενωθείσης βουλευτικής έδρας κατά τρόπο άλλο από τη διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής, συγκρούεται με τις ρητές διατάξεις του άρθρου 66.2 και για τον λόγο αυτό είναι αντισυνταγματική. 15 20 25 30

Η διενέργεια αναπληρωματικής εκλογής δεν επιβάλλεται μόνο από το άρθρο 66.2 αλλά και από το άρθρο 31 του Συντάγματος που διασφαλίζει ως αναφαίρετο δικαίωμα του πολίτη τη συμμετοχή σε κάθε εκλογή για την οποία γίνεται πρόνοια στο Σύνταγμα. Και η αναπληρωματική εκλογή για την οποία γίνεται πρόνοια στο άρθρο 66.2 αποτελεί εκλογή που ρητά προνοείται από το Σύνταγμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το δικαίωμα, που εγγυάται το άρθρο 31 αποτελεί μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων και 35 40

ελευθεριών του πολίτη. Με τον Νόμο 95/86 παραβιάζεται το θεμελιώδες δικαίωμα του κάθε μέλους του εκλογικού σώματος της περιφέρειας Λευκωσίας να συμμετάσχει στην αναπληρωματική εκλογή για την πλήρωση της βουλευτικής

5 έδρας, που έχει κενωθεί με την παραίτηση του κ. Φοίβου Κληρίδη.

Καταλήγουμε ότι η ανάδειξη του κ. Χρίστου Πέτα στο βουλευτικό αξίωμα είναι άκυρη και ότι η έδρα που κατείχε ο κ. Κληρίδης παραμένει, μετά από την παραίτησή του,

10 κενή.

Αίτηση απορρίπτεται κατά πλειοψηφίαν χωρίς διαταγή για τα έξοδα.

(This is an English translation of the judgment of Pikis J. appearing at pp. 178-183 ante).

15

PIKIS J.: This judgment reflects, apart from my views, those of brother judges D. Demetriades and A. Kourris.

In March 1985 Mr. Ph. Clerides, a member of the House of Representatives of the political group «AKEL - Aristera», resigned office by submitting his resignation in writing. Upon his resignation his seat in the House of Representatives became vacant, pursuant to the provisions of Art. 71 of the Constitution which provides:-

20

«The seat of a Representative shall become vacant -

25 (a) upon his death;

(b) upon his written resignation;

(c) upon the occurrence of any of the circumstances referred to in paragraph (c) or (d) of Article 64 or if he ceases to be a citizen of the Republic;

30 (d) upon his becoming the holder of an office mentioned in Article 70».

The Constitution of the Republic of Cyprus lays down that whenever a vacancy occurs in the House of Representatives, the seat is filled by a by-election. Specifically para.2 of Art. 66 provides:-

35

«When a vacancy occurs in the seat of a Representative such vacancy shall be filled by a by-election to be held within a period not exceeding forty-five days of the occurrence of such

vacancy on a date to be fixed by the House of Representatives»

After the adoption of the proportional system of electoral representation, the House of Representatives tried to abolish the institution of a by-election as the means of filling the vacant seat of a Representative by amending Art. 66 2 of the Constitution-First Amendment of the Constitution Law, 1986 The law was unanimously declared unconstitutional in the absence of the necessary prerequisites for the amendment of the Constitution - *President of the Republic v House of Representatives**

By a subsequent law The Filling of a Vacant Parliamentary Seat Law, 1986 (95/86), an effort is made to provide for the filling of the vacant seat of a Representative outside the framework of Art 66 2 Notwithstanding verbal reference to a by-election, in substance the law provides for succession to a parliamentary seat The «election» to which reference is made is confined among unsuccessful candidates of the political party to which the seat belonged, in the electoral district where the Representative whose seat became vacant served (s 3(2) of Law 95/86)

On the basis of the provisions of Law 95/86, Mr Clendes was succeeded to parliamentary office by Mr Christos Petas, the first unsuccessful candidate at the last parliamentary elections of the political party «AKEL - Anstera», in the Nicosia District Mr Petas was proclaimed a member of the House of Representatives for the Nicosia district without a by-election Thus the vacant seat was filled by Mr Petas succeeding Mr Clendes to office

Mr Pavlos Angelides, one of the unsuccessful candidates of Democratic Rally in the electoral district of Nicosia, disputes by the present application the validity of the ascent of Mr. Petas to office and seeks (a) The annulment of the act by which he was declared a member of the House of Representatives, and (b) A declaration that the parliamentary seat held by Mr Clendes remains vacant

In the submission of Mr. Angelides, Law 95/86 does not legitimize Mr. Petas to office because it conflicts and is inconsistent with the express provisions of Art 66 2 of the Constitution. The Attorney-General of the Republic who represented the Election Commissioner at the last Parliamentary Election and the

---

*(1986) 3 C L R 1439

advocates who represented the House of Representatives and the political parties represented in the House and Mr. Petas. contended that the law does not violate the provisions of Art. 66.2 and does not defy the constitutional scheme of electoral representation. The central point of their submissions may be summed up as follows:-

Given that the constitutional legislator left the choice of the electoral system to the common legislator, the House of Representatives, constitutional provisions regulating the filling of a vacant parliamentary seat by the holding of a by-election, must be construed in a manner that should not run counter to the amenity of the legislative chamber, to determine the electoral system. And provided that the House adopted the system of provisional representation that is incompatible with periodic recourse to the electorate for the filling of a vacant parliamentary seat, the provisions of Art. 66.2 should be broadly interpreted in a manner compatible with the electoral system that has been introduced.

The term «election», it was argued, encountered in Art. 66.2 does not necessarily imply recourse to the electoral body for the filling of a vacant parliamentary seat and can be reconciled to a system of selection among the unsuccessful candidates of the party to which the parliamentary seat belonged.

The basic question is whether the provisions of Art. 66.2 can be reconciled with any interpretation other than the obvious one of requiring a by-election as a means of filling a parliamentary seat that becomes vacant. The term «εκλογή» (election) necessarily imports amenity to choose between two or more persons or objects. The meaning of the term «εκλογή» (election) is more settled still when used in connection with the return of a person or persons to political office. It connotes choice of the Representative by the electoral body. We may remind that the right to choose Representatives to the House belongs exclusively to the electoral body (Art. 66.2 of the Constitution).

Etymologically and teleologically interpreted the term «by-election» encountered in Art. 66.2 requires recourse to the electorate for the filling of the vacant parliamentary seat. That this was in the contemplation of the constitutional legislator is also evident from the ensuing paragraph to para. 2 of Art. 66, para.3 that provides that in the event of a by-election being postponed owing to extraordinary and unforeseen circumstances

(earthquake, floods, general epidemic), such election should be held on the corresponding date of the week next following. By elections as an institution of filling gaps created in the political power is not confined to the House of Representatives but applies to every vacuum occurring in electible offices. The Constitution envisages a by-election in the event of a vacancy occurring in the office of the President of the Republic (Art. 44.4). Likewise, a vacant seat of a Representative in the communal chamber is filled by a by-election (Art. 97.2). The filling of vacant electible offices through a by-election aims to sustain the sovereignty of the electoral body as sole arbiter of those who shall represent it in the exercise of political power.

We do not overlook that the proportional system of electoral representation cannot be easily harmonized with the provisions of Art. 66.2 of the Constitution. This is no reason for by-passing express provisions of the Constitution. The Constitution of the Republic is the supreme law (Art. 179) and the foundation of constitutional order. The Constitution of Cyprus, like every Constitution, should be read and applied as a diachronic document designed to serve lasting needs of society; it should, therefore, be interpreted, whenever possible, in a manner rendering it compatible with changing social circumstances. At the same time the Constitution earmarks the boundaries of legality within which every power of the State must move and act. Hence whenever the provisions of the Constitution are clear, as those of Art. 66.2, requiring the holding of a by-election, any deviation from them cannot but upset constitutional order and undermine the rule of law. Filling the vacant seat of a Representative in a manner other than through a by-election conflicts with the express provisions of Art. 66.2 and for this reason is unconstitutional.

A by-election as a means of filling a vacant seat in the House of Representatives is not only warranted by Art. 66.2 but by Art. 31 of the Constitution too. Art. 31 safeguards as the inalienable right of every citizen, the right to vote in any election provided for by the Constitution. And, a by-election for the filling of a vacant seat in the House of Representatives envisaged by Art. 66.2 is an election expressly provided for by the Constitution. It is worth recalling that the right guaranteed by Art. 31 forms part of the fundamental rights and liberties guaranteed by the Constitution. Consequently, the provisions of Law 95/86 violate the fundamental right of every

member of the electoral body of the Nicosia District to participate in the election for the filling of the vacancy that occurred in the House of Representatives with the resignation of Mr. Phivos Clerides.

- 5 We conclude that the return of Mr. Christos Petas to the office of Representative, in the House of Representatives, is void and further that the seat held by Mr. Clerides remains, after his resignation, vacant.

10

*Petition dismissed by majority
with no order as to costs.*